

Міністерство освіти і науки України
Міністерство охорони здоров'я
Національний фармацевтичний університет
Фаховий коледж

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА: ВІД ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ ДО ФОРМУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО

*Матеріали
Всеукраїнської
дистанційної
науково-практичної
конференції*

17 березня 2026 року
м. Харків

УДК 378.147.227

**АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ШТУЧНОГО
ІНТЕЛЕКТУ ПРИ ОТРИМАННІ ВИЩОЇ ОСВІТИ
В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ**

Віталій Яременко, Марина Рахімова, Ліна Перехода

Національний фармацевтичний університет

м. Харків, Україна

У сучасному світі розвиток цифрових технологій та алгоритмів машинного навчання трансформує практично всі сфери людської діяльності, зокрема вищу освіту. Використання штучного інтелекту (ШІ) відкриває "нові сторінки" можливостей для змінення якості навчання як процесу, так і соціального явища, створює найбільш адаптивні траєкторії навчання, симуляційні навчальні випадки і вдосконалює процес оцінювання знань здобувачів освіти.

Лідери Великої сімки (G7) під час саміту у Хіросімі у травні 2023 висловили свою стурбованість впровадженням ШІ. Паралельно в той же час лідери технологічних корпорацій та дослідники різних країн світу також опублікували відкритий лист про небезпеку ШІ.

Наразі, після запуску програми ChatGPT від розробника OpenAI, інструментами ШІ користуються більш ніж 100 млн. користувачів. За даними Стенфордського університету, у 2022 році промислові інвестиції у ШІ в усьому світі склали близько 92 млрд. доларів США. Загальні глобальні витрати на ШІ в освіті на 2025 рік досягли 6 млрд. доларів.

Законодавство ЄС у сфері ШІ знаходиться в стадії активного формування. В світі вже встановлені вимоги його використання. Для освітнього сектору Європейська комісія у 2022 впровадила "Етичні рекомендації щодо використання штучного інтелекту та даних у викладанні та навчанні".

Через побоювання з приводу негативного впливу на освіту, а також побоювання щодо безпеки та точності генерованих системою відповідей, доступ до ChatGPT обмежений у мережах та на пристроях державних шкіл Нью-Йорка.

18 лютого 2023 року Україна офіційно отримала доступ для своїх користувачів до сервісів ChatGPT. Уряд України встановив свій вектор

розвитку на запровадження тотальної цифровізації суспільства, суспільної діяльності, у тому числі й системи освіти [1, с. 10, 14, 15].

Відкриваються різні веб-портали з інтерактивними інформаційними проектами по впровадженню цифрової грамотності серед населення, наприклад – "Цифровий громадянин", "Кібергігієна", і багато інших інтерактивних курсів на порталі Дія. Освіта.

У листопаді Комітет з питань освіти, науки та інновацій запропонував Місяць цифрової грамотності 2025. Навчання також проводилось на сторінках Дія, Освіта. Постає закономірне питання про роль ШІ у здобутті вищої освіти за в сучасних реаліях, визначення його переваг та недоліків, а також надання практичних рекомендацій для його використання.

Міністерство освіти і науки (МОН) та Міністерство цифрової трансформації (Мінцифра) України спільно з експертами користуючись "Етичними рекомендаціями ..." Європейської комісії у сфері використання ШІ, розробили відповідні рекомендації щодо відповідального використання штучного інтелекту в закладах вищої освіти. Документ містить поради для викладачів, студентів, адміністрацій ЗВО та дослідників, що допоможуть ефективно інтегрувати ШІ в освітній і науковий процес.

Які можливості доступу до інструментів, де є елементи ШІ, мають українські заклади освіти та їх здобувачі? Це ціла низка програмного забезпечення від різних виробників, які рекомендовані для використання у навчанні і для роботи у закладах освіти та науки, а саме: Microsoft Office 365 Education, GitHub Education for Students and Teachers, GitHub Education for Schools, Amazon Web Services (AWS) Educate, AutoCAD, Revit, Fusion 360, IDE (IntelliJ IDEA, PyCharm), Grammarly for Education, MathWorks (MATLAB).

ШІ найчастіше використовують в технічній і медичній освіті, в основному, у наступних ключових напрямках: симуляції нормальних та екстремальних технологічних процесів в інженерії, створення віртуальних пацієнтів та методів консервативного лікування в медицині, адаптивні навчальні платформи, автоматизоване супроводження та інтелектуальне оцінювання (інтелектуальне тьюторство) та аналітика навчальних даних.

Дослідження про впровадження ШІ в закладах вищої освіти від McKinsey (<https://www.mckinsey.com/>) за 2024 рік дало можливість встановити, що 60% навчальних закладів у всьому світі вже використовують ШІ тією чи іншою мірою, а 80% планують розширити його використання протягом наступних

п'яти років. Крім того, щорічне опитування Ellucian (<https://www.ellucian.com/newsroom/ellucians-ai-survey-higher-education-professionals-reveals-surge-ai-adoption-despite>) щодо штучного інтелекту серед фахівців вищої освіти за 2024 рік дозволило встановити закономірність, 93% співробітників вищих навчальних закладів планують розширити використання штучного інтелекту в роботі протягом наступних двох років.

Штучний інтелект також кардинально змінив ландшафт академічних досліджень, будучи каталізатором як методологічних інновацій, так і ширших зрушень у наукових парадигмах. Його трансформаційна сила очевидна в різних галузях науки й досліджень, даючи змогу дослідникам працювати зі складними наборами даних і питаннями в масштабах, які раніше було неможливо уявити.

Наразі вже існує статистика використання штучного інтелекту різними країнами світу. Наприклад, в одному з університетів штату Аризона була впроваджена адаптивна навчальна платформа на основі ШІ під назвою ALEKS. Цей навчальний інструмент підвищив рівень успішності на курсах з математики на 20% і знизив рівень відрахування на 15%.

Індійський технологічний інститут в Бомбеї випробував пілотну систему репетиторства з використанням штучного інтелекту для студентів інженерів. Експеримент показав, що навички розв'язання математичних проблем покращилися на 25% порівняно з традиційними методами викладання курсу.

Університет міста Гельсінкі у Фінляндії організував для навчання відкритий курс під назвою: "Елементи штучного інтелекту", який привернув увагу понад 500 000 учасників з усього світу. Ця ініціатива продемонструвала, як ШІ може демократизувати освіту, роблячи високоякісний контент більш доступним.

За словами заступника Міністра цифрової трансформації з питань розвитку інформаційних технологій Олександра Борнякова: "Сучасна освіта неможлива без штучного інтелекту. Заклади вищої освіти повинні адаптуватися до сучасних освітніх трендів і впроваджувати найкращі світові практики у сфері ШІ, щоб зберігати конкурентоспроможність, робити нові наукові прориви та готувати сильних спеціалістів".

Заступник Міністра освіти і науки з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації, Дмитро Завгородній, висловив думку, що: "За умови відповідального використання штучний інтелект покликаний не замінювати викладача, а розвантажувати та полегшувати його роботу.

Передавши рутинні завдання ШІ, педагог може зосередитися на тому, що не піддається автоматизації: живій взаємодії зі студентами, командній роботі та розвитку м'яких навичок".

Взагалі, фахівці від Мінцифри та МОН рекомендують викладачам і керівникам закладів вищої освіти, не забороняти ШІ, бо сьогодні заборона генеративного ШІ в освіті рівносильна забороні свого часу калькуляторів і комп'ютерів. На їх думку, потрібно ознайомлювати студентів із системами штучного інтелекту та розповідати, у виконанні яких завдань їх можна використовувати; формувати завдання для оцінювання, які студенти не зможуть "списати" в чат-ботах; замінювати традиційні письмові навчальні завдання, як-то тести та реферати, на презентації, індивідуальні або групові проекти, які вимагають творчого підходу й критичного мислення.

Узагальнюючи вищенаведене, штучний інтелект має значний потенціал для підвищення якості вищої освіти через персоналізацію навчання, доступ до реалістичних симуляцій і допомогу викладачів, але для безпечної та ефективної інтеграції необхідні ретельні методологічні дослідження, етичні гарантії та політика проведення ефективного захисту персональних даних; для ефективного впровадження штучного інтелекту необхідна велика кількість груп високо кваліфікованих фахівців крім програмістів; інтеграція ШІ у навчальні програми повинна бути поступовою, не насильницькою, підкріпленою доказами, і супроводжуватися розвитком загальної цифрової грамотності здобувачів освіти і викладачів середніх і вищих навчальних закладів.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. Дата оновлення: 31.12.2026. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-n> (дата звернення: 27.02.2026).